

S. Sayısı : 262

Çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paralarile ikramiye hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/873)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/1990

5. haziran. 1937

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paralarile ikramiye hakkında Adliye Vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 4 - VI - 1937 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil
I. İnönü

Esbabı mucibe

Çok çocuklu hâkimlere yardım temin etmek maksadile hazırlanan bu lâyiha içtimai bakım-dan faide temin edeceğinden başka bir çok hâkimler çocukları tahsil çağına girdikten sonra orta mekteb veya lise bulunan yerlere nakillerini istemekte ve bu istekleri de esas itibarile varid ve nazara alınmaya değer görülmektedir. Halbuki bu sebebi ileri süren hâkimlerin hepsinin arzularını yerine getirmeğe imkân müsaid olmadığı gibi istedikleri derecede mektebi olmıyan pek çok yerlerin hâkimsiz kalması da tecviz edilemeyeceğinden buna bir çare olmak üzere bu kanunla yapılacak yardımın çocuklu hâkimlerin çocuklarını müsaid şeraitle Maarif vekâleti tarafından açılmakta olan pansiyonlara vererek tahsil kaygularının bertaraf edilmesine medar olacağı da diğer umulan faydalar arasında ehemmiyetli bir yer tutacağı düşünülmüştür.

Bundan başka hâkimlerimizin aile teşkil etmelerini de tergeb eden bu kanun hâkimlik sınıfında bulunanların sosyal bağlılığı kuvvetlendirme bakımından hususî hayatları üzerinde de ayrıca iyi tesirler yapacağı tabiidir.

Her hangi bir sebeble evli olmıyanların veya evli olduğu halde lâyihada gösterildiği üzere muayyen yaşlarda aranılan sayıda çocuğu bulunmıyanların senelik maaşlarının emsali hâsılasının yüzde yarımı ile terfilerinde maaşlarının iki aylık zam farklarını vermeğe mecbur tutulmaları meslek mensubları arasında memnuniyetle karşılanabilecek bir teavün ve tesanüd sayılabilir.

Lâyihanın maddelerinde yapılacak yardımın kaynağı olan gelirler gösterilmekte ve bu arada her mali yılın iptidasından itibaren ağustosa kadar iki ay müddet tayinleri yapılmıyan kadro münhalâtma göre bu münhal hâkimler tahsisatının Hükümetçe en çok çocuklu hâkimlerden üçüne ikramiye olarak verilmesinde lâyiha ile istihdaf edilen yardımın sahasını genişletmek mülâhasasından ileri gelmiştir.

Lâyihanın bir maddesinde yardım veya ikramiyeye istihkak kesbettikten sonra ölen hâkimlerin mirasçılara müstehlik oldukları bu paraların umumî hükümler dairesinde verilmesi bu lâyiha ile varılmak istenilen maksada uygun görülmemiş olduğundan bu paraların başka ana veya babadan olması ihtimali de derpiş edilerek ölen hâkimin istihkakının çocukların ana veya babalarına ve yoksas vasilerine verilmesi hakkında bir hüküm konmuştur.

Bu lâyhaya göre yapılacak tevkifat ve tevziatın merkezce yapılması muamelenin selâmet ve suhleti bakımından faydalı görülmüştür.

Yardım ve ikramiyenin tahakkuku için hâkimlerin vermeğe mecbur oldukları beyannamelerin haziran iptidasında olması ve bu tarihteki durumlarının tevkifat ve tevziata esas tutulması da işin sene ortasında uzun muamelelere meydan vermemesi düşüncesine dayanmaktadır. Maddede gösterilen tarihten sonra vukubulacak değişikliklerin tevziat ve tevkifata müessir olmaması hakkında lâyhaya bir kayid konmuştur.

Bu lâyhaya göre toplanacak paranın Ziraat bankasına yatırılması ve tevziatın da her türlü vergi ve resimden istisna edilerek banka marifetile yapılması maddelerde gösterilmiş ve Ziraat bankasına yapacağı işler ücret ve komisyon verilmiyeceğine göre yatırılan paranın da faizsiz olması musib olacağı düşünülmüştür.

Bu düşüncelere göre tanzim kılınmış olan kanun projesi mucib sebepleri gösteren lâyihasına ilişik olarak sunulmuştur.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 166

Esas No. 1/874

9 - VI - 1937

Yüksek Reisliğe

Çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paraları ile ikramiye hakkında olup Başvekâletin 5 - VI - 1937 tarih ve 6/1990 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise gönderilen kanun lâyihası encümenimize havale edilmiş olmakla Adliye vekili Şükrü Saracoğlu hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu.

Çok çocuklu ailelere yardım yapmak suretiler bu ailelerin yükünü azaltmak içtimâi yardımların en esaslı bir unsurunu teşkil etmekte olduğundan, bütün memleketlerde bunu temin edecek pek çok usullere müracaat edilmektedir.

Adliye vekâletinin ihzar ettiği lâyiha, bu yardım şeklini çok çocuklu hâkimler arasında tecrübe etmek gayesini istihdaf etmekte olup alınacak neticelere göre yardımın ileride bütün Devlet memurlarına şamil bir şekilde tatbikına zemin hazırlayacaktır.

Esas itibarile encümenimizce kabul edilen lâyihada, verilecek ikramiye için çekilecek kuranın Adliye vekilinin reisliği altında Temyiz birinci reisi ile Başmüddeiumumiden teşekkül edecek bir komisyon huzurunda ierası encümenimizce tensib edilerek dördüncü maddeye bu yolda bir hüküm ilâve edilmiş ve yedinci maddede yardım ve ikramiyeyi kazandıktan sonra ölen hâkim ana veya babanın çocuklarına veri-

lecek paranın küçüklerin vasilerine verilir şeklindeki kısımdan bu paranın munhasıran vasilere verileceği manası çıkmakta olup, maksad bu olmadığına göre vazuhu temin için çocuklara verileceği tasrih edilerek vasi kelimesi maddeden çıkarılmış ve 11 nei maddeye de yardımın 23 nisanda yapılması için bir kayid ilâve edilmiş ve 12 nei maddede ufak bir tashih yapılmış ve Adliye vekâleti bütçesinden maaş alan adli tabiblerin de bu çerçevede dahiline alınması lüzumlu görülerek 15 nei madde o yolda değiştirilmiştir.

Bu esas dairesinde yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumi heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis V.	M. M.	Kâtib
Isparta	Trabzon	İstanbul
Mükerrrem Ünsal	R. Karadeniz	F. Öymen
Balıkesir	Çorum	Edirne
E. Adakan	M. Cantekin	F. Kaltakçıran
Gazi Anteb	İzmir	Malatya
A. H. Ayerdem	K. İnanc	O. Taner
Manisa	Maraş	Muş
T. Türkoğlu	A. Tiridoğlu	Şevki Çiloğlu
Muş		Ordu
Ş. Ataman		H. Yalman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Çok çocuklu hâkimlere verilecek yardım paralarile ikramiye hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Çok çocuklu hâkimlere bu kanunda yazılı hükümlere göre dağıtılacak yardım paralarile ikramiyeler aşağıda yazılı gelir membalarından toplanır :

A) Yılda bir defaye mahsus olmak ve birinci kânun maaşlarından kesilmek üzere hâkimlerin senelik maaşı emsali hâsılı yekûnunun yüzde yarımı,

B) Namzedlerden hâkim muavinliğine almanlar da dahil olduğu halde terfi eden bütün hâkimlerin ilk iki aylık zam farkları,

C) Namzedler de dahil olmak üzere malî yılın başından beri münhal bulunan hâkim kadrosunda her yıl ağustosun ilk günü mevcut bütün münhallerin iki aylığı,

D) Umum hâkimlerin şubat maaşlarından kesilecek birer lira.

MADDE 2 — Vazife görmekte bulunan hâkimlerden 25 yaşını doldurmuş bulunanların evli olanlar ile 28 yaşını bitirenlerden bir, 33 yaşını bitirenlerden iki, 37 yaşını bitirmiş olanlardan üç çocuklu olanlar birinci maddenin A ve B fıkralarında yazılı mecburiyetlere tâbi değildirlir.

MADDE 3 — Birinci maddenin A, B, C, fıkralarında yazılı gelirlerden toplanacak paralar; 28 yaşını bitirib de birden ve 30 yaşını bitirmiş olub da ikiden ve 37 yaşını bitirenlerden üçten ve 42 yaşını bitirmiş bulunanlardan dörtten fazla çocuğu olanlara fazla çocukların sayısına göre dağıtılır. Bu maddenin tatbikinde 21 yaşını bitirmiş çocuklar hesaba katılmaz. Tahsilde bulunanlar müstesnadır.

MADDE 4 — Birinci maddenin (D) fıkrasına göre toplanan paralar en çok çocuklu olan üç hâkime üçüncü madde mucibince dağıtılacak paradan ayrı olarak çocuk sayısı nisbetinde ikramiye olarak verilir.

Çocuk sayıları itibarile en başta gelen hâkimlerin müsavî miktarda çocukları olması dolayısıyla birinci, ikinci veya üçüncüsünden herhangi birinin tayini mümkün olamazsa aynı miktarda çocukları olan hâkimler arasında kura çekilerek ikramiye alacak olanlar ayrılır.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

MADDE 1 — Aynen kabul

MADDE 2 — Aynen kabul

MADDE 3 — Aynen kabul

MADDE 4 — Birinci maddenin D fıkrasına göre toplanan paralar en çok çocuklu olan 3 hâkime üçüncü madde mucibince dağıtılacak paradan ayrı olarak çocuk sayısı nisbetinde ikramiye olarak verilir.

Çocuk sayıları itibarile en başta gelen hâkimlerin müsavî miktarda çocukları olması dolayısıyla birinci, ikinci veya üçüncüsünden herhangi birinin tayini mümkün olamazsa aynı miktarda çocukları olan hâkimler arasında kura çekilerek ikramiye alacak olanlar ayrılır. Bu kura Adliye vekilinin reisliği altında Temyiz

MADDE 5 — Dördüncü maddeye göre ikramiye alan hâkimlerin çocukları çoğalmamış ise ikramiye aldıkları seneyi takib eden iki sene içinde dağılacak ikramiyeden istifade edemezler.

MADDE 6 — Yardım ve ikramiye paralarının dağıtılacağı sırada hakimlikten istifa veya başka dairelere nakletmek suretile 2556 sayılı kanunun hükümleri dışında kalanların hakları düşer.

MADDE 7 — Bu kanuna göre yardım ve ikramiyeye hak kazandıktan sonra ölenlerin hakları olan paralar ölenin çocuklarının ana veya babası olan karı veya kocalarına bunlar olmadığı takdirde çocuklara ve çocuklar küçük ise vasilerine verilir.

MADDE 8 — Birinci maddeye göre toplanacak gelirler bütün vergiler kesildikten sonra kalan mikdar üzerinden hesap olunur.

MADDE 9 — Çocuklu hâkimlere veya 7 nci maddede yazılı olanlara dağıtılacak yardım ve ikramiye paralarından vergi ve resim namına hiç bir şey kesilmez.

MADDE 10 — Dağıtılacak paralarda 5 liradan aşağı kesirler hesaba katılmaz. Bu kesirlerden toplanan paralar bu kanunun tatbiki için yapılması icab edecek masrafa karşılık tutulur.

MADDE 11 — Bu knuna göre gelir olarak kesilecek paralarla dağıtılacak yardım ve ikramiye paraları merkezce yapılır.

MADDE 12 — Bu kanun mucibince toplanacak paralar Ziraat bankasında açtırılacak hususî bir hesabta faizsiz olarak yatırılır; tevziat bu banka vasıtasile yapılır.

Dağıtılacak paraların ödenmesi ve bunun icabı olarak yapılacak işlerden dolayı bankaya ücret veya komisyon verilmez.

MADDE 13 — Bütün hâkimler her yıl haziranın birinci günü bu kanunun aradığı şart ve vasıfları gösterir ve buldukları yerlerin cümhuriyet müddeiumumîlikleri tarafından tasdikli bir beyanname verirler. Beyannamelerin verildiği günün durumu tevkifat ve tevziat için esas

mahkemesi birinci reisi ile Başmüddeiumumiden müteşekkil bir heyet huzurunda yapılır.

MADDE 5 — Aynen kabul

MADDE 6 — Aynen kabul

MADDE 7 — Bu kanuna göre yardım ve ikramiyeye hak kazandıktan sonra ölenlerin hakları olan paralar ölenin çocuklarının ana veya babası olan karı veya kocalarına, bunlar olmadığı takdirde çocuklara verilir.

MADDE 8 — Aynen kabul

MADDE 9 — » »

MADDE 10 — » »

MADDE 11 — Bu kanuna göre dağıtılacak yardım ve ikramiye paraları her sene merkezce 23 nisan tarihinde tevzi edilir.

MADDE 12 — Bu kanun mucibince toplanacak paralar Türkiye Cumhuriyeti Ziraat bankasında açtırılacak hususî bir hesabta faizsiz olarak yatırılır; tevziat bu banka vesıtasile yapılır.

Dağıtılacak paraların ödenmesi ve bunun icabı olarak yapılacak işlerden dolayı bankaya ücret veya komisyon verilmez.

MADDE 13 — Aynen kabul

tutulur. Bu tarihten sonra bir yıl içinde vukubulacak değişiklikler tevziat ve tevkifata tesir etmez.

Bu maddede yazılı beyannameyi vermiyenler veya muayyen zamanda vermemiş olanlar evli veya çocuklu olsalar bile birinci maddenin A, B bendinde yazılı mükellefiyete tâbi sayılırlar.

MADDE 14 — Karı ve kocanın her ikisi de hâkim sınıfında iseler her biri birinci maddede ki mecburiyet hükmüne tâbidirler. Bunlara verilecek yardım ve ikramiyelerde ayrı ayrı her birine ödenir.

MADDE 15 — Bu kanundaki hâkim tabiri 2556 sayılı hâkimler kanununa göre Adliye bütçesinden maaş alan bütün hâkim ve müddei umu-milerle bunların muavinleri ve sorgu hâkimle-rile vekilleri ve hâkim sınıfından sayılan me-murlara şamildir.

MUVAKKAT MADDE — 1937 malî yılma aid hâkimlerin verecekleri beyannameler ve münhalâta aid tahsisatla tevkifat ve tevziatın zamanının tayini ve icrası tarzı Adliye ve Maliye vekilliklerince tesbit olunur.

MADDE 16 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 17 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Maliye ve İktisad vekilleri memurdur.

4 - V - 1937

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saraçoğlu	
Da. V.	Ha. V. V.	Ml. V.
	Ş. Saraçoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	Muhlis Erkmen

MADDE 14 — Aynen kabul

MADDE 15 — Bu kanundaki hâkim tâbiri 2556 sayılı hâkimler kanununa göre Adliye bütçesinden maaş alan bütün hâkim ve müddei umu-milerle bunların muavinleri ve sorgu hâkimle-rile vekilleri ve hâkim sınıfından sayılan me-murlara şamildir.

Adliye vekâleti bütçesinden maaş almakta olan adlî tabiblerde bu hükme tabidir.

MUVAKKAT MADDE — Aynen kabul

MADDE 16 — Aynen kabul

MADDE 17 — > >